

2015. évi nyílt foglalkozás – Az Önképzőkör 10 éves jubileuma

(konferansz versek)

I.

Időszámítás előtt harminc körül
Róma a viláгурalmának örül.
Meghódítja Pannónia provinciát,
menekül szkordiszkusz, s kelta – ki merre lát.
Mindez a híres borostyánút miatt
és hogy erősítse a határokat.
Föléül Aquincum, Scarbantia, Solva...
Szóval itt hagyták a lábnyomuk. Enyhén szólva.
Vajon tudjuk, utánuk mi minden maradt?
Nemcsak vízvezeték, cseresznye és barack,
borszőlő, boltív, Seuso kincslelet,
de a betűink is, és számos ismeret...
Hogy milyen volt az ókorban Pannónia,
erről fog most szólni: Antónia.

II.

A továbbiakban mélyebbre ásunk.
Zseblámpást vigyünk, hogy jobban lássunk!
Titkok várnak, föld alatti szentélyek,
misztérium: szigorúan azoknak, kik nem félnek.
Kíséretünk: kígyó, kutya, skorpió
s egy isten, ki úgy gondolja: ölni jó.
A beavatott már egy gödörben ácsorog,
a leszúrt bika vére szép lassan rácsorog,
győz a fény, szalad a sötétség, menekül,
bár ára van: de kerül, amibe kerül,
izgalmas a beavatás hét foka
és az út végén a perzsa sapkás Atya...
Nem tudom, most ezek után mit várnak,
Edit jön és kultusza a perzsa isten: Mithrásznak.

III.

Tatár, török felénk folyton pusztított,
mi épen maradt utánuk, nem túl sok.
Néhány erős templom túlélte a vihart,
melyet ezer éves balszerencse kavart.

Lépünk e sokat élt, hús falak közé,
a megszentelt házba, mely az Istené.
Merengünk kicsit a boltívek alatt:
ezer esztendő is, bizony, elszalad...
Szobrok, freskók, képek, szárnyas oltár...
Nem lenne jó, ha most közbeszólnál.
S ha valakinek a tárgyi világ nem elég:
a templom: tükör, kis mennyország, menedék...
De folytassa az, aki jobban tudja:
régii templomainkról szól Szalma Jutka.

IV.

Érezni, mily tudatosan fókuszálunk?
Mindig a lényegre. Tovább, meg nem állunk.
A vallás számos ritka emléke megvan
az esztergomi Keresztény Múzeumban.
Többek közt Zsigmond korából egy kálvária,
stílusa: internacionális gótika.
E szárnyas oltár valamiben első:
alkotója név szerint ismert festő.
Zsigmond király maga is feltűnik a vásznon:
jobb oldalt lovagként láthatjuk lóháton.
Újdonság a portré, és a perspektíva...
Szakértő magyarázatnak nem lesz híja.
Következik Kolozsvári Tamás Kálváriája,
előadja a szép hangú Szilágyi Klára.

V.

Színes üveg ablakon beszűrődő fények,
a cellákban a szobrok sejtelmesen szépek,
fehér-vörös márvány a padló talpunk alatt,
ki egyszer ide téved: örökre itt marad.
Nem szabadulhat a lélek ennyi szépség közül,
csak kapkodja fejét az ember, ámuldoz és örül.
Tapintható a múlt, szívünket előnti béke,
bár szorongva lesünk Monteverdi végső nyughelyére.
S ha megállunk egy percre a főoltárral szembe?:
Tiziano festményén Mária száll a mennybe.
A gótika e remekműve büszkén tör az égbe,

s hogy megnyitotta kapuit, lassan hétszáz éve.

Következzen: a *Frari, Velence egyik arca*,

a róla szóló előadást Németh Kati tartja.

VI.

Ki ne kívánna egy középkori kertet,

hol az Éden mintájára születnek a tervek,

hol paradicsomi a geometria,

jelkép a rózsa, a filagória,

középuött szökőkút, Éden négy folyója

a hortus conclusus négy táblára bontja,

s a kert kőfallal kerített, sövény, árok védi,

avatatlan nem szabad se be-, se kilépni.

Hunyadi Mátyás újjá formálta

palotakertjét toszkán mintára.

S hogy mily csodák teremtek visegrádi kertjében,

megtaláljuk Bonfini és Oláh Miklós művében.

És ne érezzük magunk elhagyatva,

mert kerti sétára vár: Magyarné Anna.

VII.

Északkeleten a beregi síkságon

áll egy kincs, milyen nincs több Magyarországon.

Sőt, nemcsak országunkban egyedülálló,

de sehol a világon sincs hozzá hasonló.

Akik a költői képeket kedvelik,

mezítlábas Notre Dame-ként emlegetik.

Pedig nem emelték kőből vagy téglából,

helybéliek rakták szegény föld sarából.

A kétszázötven éves patics-falak bírják.

Nevük az alkotók a mennyezetre írták.

A festett kazetták közt kettő nincs egyforma.

Tizenhat méteres fából készült tornya.

Ki kíváncsi, már nem kell tovább várnia:

következik Tákos és Bagi Mária.

VIII.

Egy Colleoni nevű zsoldos vezér

hitte: Velencének egy szobrot tán megér.

Minden földi javát a városra hagyja,

ha a Szent Márk teret díszíti alakja.
Ám a Szent Márk téren állni: túl nagy érdem,
a Santi Giovanni e Paolo téren
került a bronz lovas szobra méltó helyre.
A megbízást a műre: Verrocchio nyerte,
s Leonardót ihlette további munkára,
hogy nincs alátámasztva a ló minden lába.
És Verrocchio Velencével addig civakodott,
míg végül a munkáért dupla pénzt nem kapott.
Most vár reánk a csodás quattrocento vége:
Ormos Zsuzsával térjünk vissza Velencébe!
IX.

Hieronymus Bosch zaklatott korban élt:
mindennapos volt a boszorkányégetés.
S e kor: a mágia, az alkímia kora...
Szélsőségek, víziók... A középkor alkonya.
Egy különös alkotás, melyben nem teng túl a kímélet:
Boschtól, a Bécsben fellelhető *Utolsó ítélet*.
E triptichon az embert, a bűnét ostorozza?
Ironizál? Moralizál? Vagy csak pesszimista?
Titok lengi körül e furcsa művészetet,
hol nyüzsögnek a torz, bizarr szörnyetegek.
Mit mond Karthauzi Dionüszosz?
A torz lehet szép, a szép lehet torz.
Utazzunk el együtt, ha a közönség nem bánja,
Haranghyné Ancival e pokolbéli tájra!
X.

Koldewey ezernyolcszázkilencvenkilencben
ősi falakra lelt babiloni földben.
Segítette Asszurbanipál agyag- könyvtára,
Hérodotosz, Ktésziosz műve a kutatásba'.
S Nabukodonozor városára talált,
bár nem ásott ki mást, csak roppant alapzatát.
Az ókori Babel-torony hát létezett,
hol Jahve összekeverte a nyelveket?
Épült egy felhőket ostromló zikkurat?
Nimród álma ez volt: elérni az Urat.

Isteni nagyságig fölnőni mily csodás... –
a *bábel* szó annyit tesz: *összezavarodás*.

Idősebb Pieter Bruegel *Bábel tornyáról*
Szilágyi Klára részletesen beszámol.

XI.

Ám mást is festett az idősebb Bruegel Péter –
zárjuk e szép estét egy másik Bruegel-képpel!
Témái nem csupán flamand táj és idill –
s a közönség – ily késő estén – ennyit tán még kibír –,
visszatérő téma a Biblia,

Krisztus a kereszttel, Kálvária.

A lengyel Majewski *Malom és kereszt*
címmel e festményből filmet rendezett.

A kép közepén Krisztus a kereszttel
elvész a tömegben, sebezhető ember.

A háttér rabul ejti a tekintetet:

a Golgota mellett szélmalom mit keres?

Ez utolsó talányunk, reméljük, feloldja
Mérainé Kati, művésznevé: Bodra.

2015. február 8-15.